

Skąd się biorą pożary w obiektach gospodarki odpadami?

Skutki nowelizacji ustawy o odpadach.

Świnoujście 19-21 września 2018r.

Obiekty gospodarki odpadami

- ▶ Składowiska
- ▶ Sortownie
- ▶ Kompostownie
- ▶ Instalacje mechaniczno-biologicznego przetwarzania odpadów - RIPOK
- ▶ Punkty selektywnego zbierania odpadów komunalnych - PSZOK
- ▶ Instalacje do produkcji paliwa alternatywnego RDF

Legalnie funkcjonujące obiekty gospodarki odpadami

- ▶ działają na podstawie wydanych decyzji administracyjnych,
- ▶ objęte są nadzorem Wojewódzkich Inspektoratów Ochrony Środowiska,
- ▶ część z nich - składowiska odpadów, RIPOK-i, regionalne kompostownie - wpisane są do wojewódzkich planów gospodarki odpadami,
- ▶ ustawowo zobligowane są do prowadzenia odpowiedniej sprawozdawczości z prowadzonej działalności,
- ▶ większość posiada ubezpieczenia majątkowe zakładów, a w wypadku składowisk odpadów obligatoryjnie ubezpieczenia środowiskowe z zabezpieczeniem roszczeń

Miejsca szczególnie zagrożone pożarami

- ▶ Kwatery składowiskowe
- ▶ Magazyny technologiczne w RIPOK-ach m.in.: dla odpadów zmieszanych komunalnych, frakcji nadsitowej i posortowniczej, odpadów wielkogabarytowych, baterii, zużytego sprzętu elektrycznego i elektronicznego
- ▶ Magazyny wysortowanych z odpadów surowców wtórnych
- ▶ Magazyny odpadów zabezpieczające zbieranie odpadów różnych rodzajów w tym odpadów niebezpiecznych np. chemikaliów w PSZOK-ach
- ▶ Magazyny technologiczne w instalacjach do produkcji RDF

Kategorie pożarów

- ▶ Pożar ciał stałych pochodzenia organicznego - takie odpady paląc się podlegają zjawisku żarzenia
- ▶ Pożar cieczy palnych i substancji stałych ulegających stopieniu m.in. tworzyw sztucznych
- ▶ Pożar gazów - dotyczy metanu na składowiskach odpadów

Szczególnie niebezpieczne pożary w obiektach gospodarki odpadami, dotyczą odpadów z udziałem tworzyw sztucznych oraz opon, w szczególności:

- ▶ kaloryczna frakcja odpadów komunalnych (nadsitowa i posortowniczą),
- ▶ odpady wielkogabarytowe (m.in. opony, meble, tapicerka, wykładziny, dywany itp.),
- ▶ paliwo alternatywne RDF.

Požary takie charakteryzują się emisją toksycznych gazów i oparów, a powstający podczas pożaru gęsty dym utrudnia rozpoznanie sytuacji i poprowadzenie akcji gaśniczej.

Przyczyny powstawania pożarów

- ▶ Składowanie/magazynowanie niewykrytych gorących lub żarzących się materiałów - składowiska odpadów, miejsca przyjęcia zmieszanych odpadów komunalnych przed poddaniem ich przetworzeniu,
- ▶ Prowadzenie prac niebezpiecznych pożarowo - zapłon spowodowany pracującymi maszynami i urządzeniami w ramach technologii przetwarzania odpadów oraz podczas prac budowlanych lub remontowych,
- ▶ Samozapłony odpadów - np. w których znajdują się baterie litowe, odpady tekstylne zanieczyszczone smarami lub odpadami organicznymi. Zachodzą wówczas egzotermiczne reakcje chemiczne lub biochemiczne mogące spowodować pożar (PSZOK-i, magazyny wielkogabarytów, nadsitówka),
- ▶ Podpalenia odpadów - świadome działania nastawione na pozbycie się problemu, rzadziej nieświadome zaproszenia ognia podczas pracy sprzętu i ludzi.

Elementy prewencji pożarów

- ▶ Opracowanie i regularne uaktualnianie instrukcji p.poż oraz w wypadku składowiska odpadów - dokumentu zabezpieczenia przed wybuchem
- ▶ Kontrola składowanych/magazynowanych odpadów w celu wyeliminowania odpadów gorących i problemowych (np. odpadów z zawartością baterii litowych)
- ▶ Całkowity zakaz palenia tytoniu i używania otwartego ognia na terenie zakładu
- ▶ Kontrolowanie potencjalnych źródeł zapłonu w miejscach szczególnie narażonych na ryzyko pożaru
- ▶ Zastosowanie urządzeń wspomagających wykrywanie źródeł ognia (detekcja pożaru)
- ▶ W uzasadnionych przypadkach zastosowanie kamer termowizyjnych przy rozładunkach odpadów
- ▶ Szkolenie personelu z uwzględnieniem okresowych ćwiczeń pożarowych

Skutki prawne tegorocznych pożarów - nowelizacja przepisów

Pożary odpadów w zakładach zagospodarowania odpadów występowały zawsze, ale nasilenie, z jakim odpady paliły się w tym roku, spowodowało reakcję na szczeblu rządowym i doprowadziło do nowelizacji przepisów.

Zmiany dotyczą:

- ▶ Ustawy o odpadach,
- ▶ Ustawy o Inspekcji Ochrony Środowiska,
- ▶ Ustawy Prawo o ruchu drogowym,
- ▶ Ustawy Prawo ochrony środowiska,
- ▶ Ustawy o transporcie drogowym,
- ▶ Ustawy o międzynarodowym przemieszczaniu odpadów.

Zakres wprowadzonych zmian w ustawie o odpadach

Magazynowanie odpadów

- ▶ zmniejszenie dopuszczalnego czasu magazynowania z trzech lat do jednego roku. Wyjątek stanowi niezanieczyszczona gleba i ziemia - pozostawiono trzy lata,
- ▶ ograniczenie maksymalnej, łącznej masy wszystkich rodzajów odpadów, które w tym samym czasie mogą być magazynowane w ramach zbierania odpadów.

Monitoring

- ▶ wprowadzenie obowiązku całodobowego monitoringu wizyjnego, mającego na celu kontrolę miejsc magazynowania lub składowania odpadów,
- ▶ zapisy obrazu z tego systemu będą przechowywane w określony sposób przez okres miesiąca.

Zakres wprowadzonych zmian w ustawie o odpadach

Właściwość organów wydających zezwolenia

- ▶ marszałek województwa wydaje zezwolenia na zbieranie odpadów w przypadku, gdy maksymalna, łączna masa wszystkich odpadów magazynowanych w ciągu roku będzie większa niż 3000 Mg,
- ▶ przy wydawaniu decyzji na zbieranie lub przetwarzanie odpadów - bez względu na ich masę - konieczna opinia wójta, burmistrza, prezydenta miasta, właściwych ze względu na miejsce zbierania lub przetwarzania odpadów. Opinia nie ma charakteru wiążącego a jej brak w terminie dwóch tygodni uznaje się za opinię pozytywną,

Zakres wprowadzonych zmian w ustawie o odpadach

Wydanie decyzji na zbieranie, przetwarzanie lub wytwarzanie poprzedzone:

- ▶ przeprowadzeniem kontroli przez WIOŚ z udziałem przedstawiciela właściwego organu kontroli,
- ▶ przeprowadzeniem kontroli przez komendanta powiatowego Państwowej Straży Pożarnej w zakresie wymagań p.poż. oraz w zakresie zgodności z warunkami ochrony przeciwpożarowej, określonymi w operacie przeciwpożarowym uzyskanym w określonym ustawowo trybie,
- ▶ negatywne wyniki w powyżej wskazanych kontrolach skutkują wydaniem negatywnej decyzji,
- ▶ analogicznie ma się sprawa w postępowaniach dotyczących istotnych zmian w posiadanych decyzjach.

Zakres wprowadzonych zmian w ustawie o odpadach

We wnioskach o wydanie zezwolenia na zbieranie lub przetwarzanie odpadów konieczne wskazanie:

- ▶ miejsca i sposobu magazynowania oraz rodzaju magazynowanych odpadów,
- ▶ maksymalnej masy poszczególnych rodzajów odpadów, które w tym samym czasie mogą być magazynowane oraz które mogą być magazynowane w okresie roku,
- ▶ największej masy odpadów, które mogłyby być magazynowane w tym samym czasie w instalacji, obiekcie budowlanym lub jego części bądź innym miejscu magazynowania odpadów, wynikającej z wymiarów instalacji, obiektu budowlanego lub jego części bądź innego miejsca magazynowania odpadów,
- ▶ całkowitej pojemności (wyrażonej w Mg) instalacji, obiektu budowlanego lub jego części bądź innego miejsca magazynowania odpadów,
- ▶ proponowanej formy i wysokości zabezpieczenia roszczeń umożliwiającej pokrycie kosztów wykonania zastępczego usunięcia odpadów.

Zakres wprowadzonych zmian w ustawie o odpadach

Do wniosku o wydanie zezwolenia na zbieranie lub przetwarzanie odpadów konieczne przedłożenie:

- ▶ Zaświadczenia o niekaralności za popełnienie przestępstw głównie przeciwko środowisku,
- ▶ Oświadczenia dotyczącego prawidłowości uprzednio prowadzonej działalności, składane pod rygorem odpowiedzialności karnej,
- ▶ Decyzji o warunkach zabudowy, jeżeli nie ma miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla danego obszaru.

Zakres wprowadzonych zmian w ustawie o odpadach

Prawo do nieruchomości

- ▶ Uzyskanie przez posiadacza odpadów tytułu prawnego do nieruchomości, na której prowadzona ma być gospodarka odpadami wymagająca uzyskania zezwolenia na zbieranie odpadów, zezwolenia na przetwarzanie odpadów, pozwolenia na wytworzenie odpadów uwzględniającego zbieranie lub przetwarzanie odpadów bądź pozwolenia zintegrowanego uwzględniającego zbieranie lub przetwarzanie odpadów.
- ▶ W powyższych przypadkach posiadacz odpadów zobowiązany będzie do posiadania tytułu własności, użytkowania wieczystego albo użytkowania lub dzierżawy nieruchomości, na której ma być prowadzona działalność.
- ▶ Ustanowienie użytkowania lub umowa dzierżawy muszą być sporządzone w formie aktu notarialnego ze wskazaniem masy, rodzaju odpadów, które mogą być zbierane lub przetwarzane na tej nieruchomości w okresie roku.
- ▶ W obu aktach notarialnych konieczne będzie zawarcie oświadczenia o świadomości odpowiedzialności solidarnej wynikającej z ustawy o zapobieganiu szkodom w środowisku i ich naprawie.

Zakres wprowadzonych zmian w ustawie o odpadach

Zabezpieczenie roszczeń

- ▶ konieczność ustanowienia zabezpieczenia roszczeń w wysokości umożliwiającej pokrycie kosztów wykonania zastępczego,
- ▶ koszty dotyczą głównie usunięcia odpadów, ich zagospodarowania wraz z odpadami stanowiącymi pozostałości z akcji gaśniczej, lub
- ▶ usunięcia negatywnych skutków w środowisku w ramach prowadzonej działalności polegającej na zbieraniu lub przetwarzaniu odpadów.

Zakres wprowadzonych zmian w ustawie o odpadach

Zabezpieczenie roszczeń będzie mogło mieć formę:

- ▶ Depozytu
- ▶ Gwarancji bankowej
- ▶ Gwarancji ubezpieczeniowej
- ▶ Polisy ubezpieczeniowej

Zakres wprowadzonych zmian

Nowe uprawnienia WIOŚ

- ▶ Wstrzymanie działalności posiadacza odpadów, który będzie zbierać lub przetwarzać odpady bez wymaganych przepisami prawa decyzji.
- ▶ Wstrzymanie działalności posiadacza odpadów ukaranego administracyjną karą pieniężną po raz drugi w ciągu trzech lat za gospodarowanie odpadami niezgodnie z posiadanymi decyzjami.
- ▶ Obie decyzje z mocy prawa będą podlegać natychmiastowemu wykonaniu. W przypadku zaskarżenia decyzji w tym zakresie do sądu administracyjnego nie będzie można wstrzymać tymczasowo wykonania decyzji.

Czas na dostosowanie

- ▶ Wyznaczone okresy przejściowe na dostosowanie się do wprowadzonych zmian prawnych wynoszą od 6 do 12 miesięcy.
- ▶ W okresie 12 miesięcy konieczne będzie złożenie wniosków o zmianę posiadanych decyzji administracyjnych i dostosowanie ich do nowych przepisów, w tym związanych z ustanowieniem zabezpieczenia roszczeń.

Cel wprowadzonych przepisów

- ▶ Głównym elementem, który ma uzasadnić wprowadzone zmiany w dotychczasowych przepisach jest walka z „mafią śmieciową”, importującą odpady - medialnie śmieci - z zagranicy i pozbywającą się ich poprzez podpalenia.
- ▶ Natomiast, przepisy, które weszły do naszego porządku prawnego, **nie ugodziły wyłącznie w mafię śmieciową**, bo taka nielegalna działalność, co do zasady, nie opiera się na przepisach prawnych.
- ▶ Zmiana ustawy o odpadach oraz niektórych innych ustaw, oddziałuje bezpośrednio na legalnie działające podmioty, opierające się - przynajmniej w przypadku odpadów komunalnych - na współpracy z samorządami gminnymi.
- ▶ To z kolei oznacza, że w sferze finansowej, po dostosowaniu się przedsiębiorców do nowych przepisów - zapłacą mieszkańcy w podwyższonych „opłatach śmieciowych”.

Podsumowanie

- ▶ Zmiana przepisów, postulowana przez branżę od wielu lat, nie do końca poszła w kierunku wyczekiwanym, a na pewno nie pomogła w rozwiązaniu problemu, jaki mamy z zagospodarowaniem odpadów.
- ▶ Jako branża wskazywaliśmy problemy związane z brakiem możliwości przetwarzania odpadów z tworzyw sztucznych, zwłaszcza z folii oraz z frakcji nadsitowej i posortowniczej z odpadów komunalnych.
- ▶ Jednak dopiero pożary, spektakularne widowiska, niebezpieczne zjawiska, zagrażające ludziom i środowisku, zainicjowały wzmożoną dyskusję i doprowadziły do zmiany przepisów.

„Będę zadowolony z przyjętego prawa w 100 proc., jeśli przyniesie ono realny efekt, czyli wyeliminuje mafie śmieciowe w Polsce”

Minister Środowiska Henryk Kowalczyk

Dziękuję za uwagę

Jolanta Jabłońska-Wojciul

Prezes Zarządu

Międzygminnego Przedsiębiorstwa Gospodarki Odpadami Sp. z o.o. w Wardyniu Górnym

